

NL

NL

NL

EUROPESE COMMISSIE

Brussel, 15.9.2010
COM(2010) 477 definitief

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

"Jeugd in beweging"

**Een initiatief om jongeren ten volle te betrekken bij het realiseren van slimme,
duurzame en inclusieve groei in de Europese Unie**

{SEC(2010) 1047}

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

"Jeugd in beweging"

**Een initiatief om jongeren ten volle te betrekken bij het realiseren van slimme,
duurzame en inclusieve groei in de Europese Unie**

1. INLEIDING

In de Europa 2020-strategie zijn ambitieuze doelstellingen voor slimme, duurzame en inclusieve groei uiteengezet. Om deze doelstellingen te realiseren zijn jongeren van essentieel belang. Hoogwaardig onderwijs en opleiding, succesvolle integratie op de arbeidsmarkt en meer mobiliteit van jongeren zijn van doorslaggevend belang om **alle jongeren ten volle te betrekken** bij het realiseren van de Europa 2020-doelstellingen.

De toekomstige welvaart van Europa hangt af van zijn jongeren. De EU telt bijna 100 miljoen jongeren; zij vertegenwoordigen een vijfde deel van de totale EU-bevolking¹. Ondanks de ongekende mogelijkheden die het moderne Europa te bieden heeft, staan jongeren voor problemen – die door de economische crisis worden verergerd – op het gebied van de onderwijs- en opleidingsstelsels en bij de toegang tot de arbeidsmarkt. Met bijna 21%² **is de jeugdwerkloosheid onacceptabel hoog. Teneinde het doel te bereiken van 75% werkgelegenheid** voor de bevolkingsgroep tussen 20 en 64 jaar, moet de integratie van jongeren op de arbeidsmarkt drastisch worden verbeterd.

Volgens berekeningen zal in 2020 voor 35% van alle banen een hogere opleiding nodig zijn, in combinatie met een vermogen tot aanpassing en innovatie; thans is dat 29%. Dit betekent dat voor vijftien miljoen **banen extra een hogere opleiding vereist is**³. Voor een groeiend aantal daarvan zijn e-vaardigheden nodig en de economie in de EU ondervindt hinder van een tekort aan mensen met goede ICT-vaardigheden⁴. In de EU heeft minder dan een op de drie mensen (31,1%⁵) een hogeronderwijsdiploma, terwijl dat percentage in de VS meer dan 40% en in Japan meer dan 50% bedraagt. Onderzoekers maken in de EU een kleiner deel van de beroepsbevolking uit dan bij de concurrenten⁶. In de Europa 2020-strategie is een centraal EU-streefcijfer overeengekomen dat tegen 2020 **ten minste 40% van de leeftijdsgroep van 30-34 jaar een hogeronderwijsdiploma of daaraan gelijkwaardig opleidingsniveau moet hebben**.

Te veel jongeren verlaten de school vroegtijdig, waardoor zij het risico lopen om werkloos of inactief te raken en in armoede te leven, en hoge economische en sociale kosten veroorzaken. Momenteel heeft in de EU 14,4% van de mensen van 18-24 jaar een lagere opleiding dan hoger middelbaar onderwijs, en ze volgen verder geen onderwijs of opleiding⁷. De EU-

¹ Eurostat, 2009, 15-30 jaar.

² Eurostat, juni 2010, < 25 jaar.

³ CEDEFOP-ramingen.

⁴ eSkills Monitor study, Europese Commissie, 2009.

⁵ Eurostat, 2008, 30-34 jaar.

⁶ MORE study, Europese Commissie, 2010.

⁷ Eurostat, 2009.

benchmark is het **percentage vroegtijdige schoolverlaters naar 10% terug te brengen**. De **lees- en schrijfvaardigheid** in Europa moet ook worden verbeterd; 24,1% van de vijftienjarigen presteert slecht op het gebied van leesvaardigheid en dit percentage is de laatste jaren gestegen⁸.

Voor vele lidstaten blijft de uitvoering van een nationale strategie op het gebied van een leven lang leren een uitdaging, waaronder de ontwikkeling van **flexibeler scholingstrajecten** om mensen verschillende leerniveaus te laten volgen en om niet-traditionele lerenden aan te trekken.

1.1. Doel van het initiatief

Jeugd in beweging is een kerninitiatief van de EU om jongeren te laten slagen in de kenniseconomie. Het initiatief omvat een **kaderagenda met belangrijke nieuwe acties, versterking van bestaande activiteiten en waarborging van andere activiteiten** op Europees en nationaal niveau, onder eerbiediging van het subsidiariteitsprincipe. De kandidaat-lidstaten zouden, met behulp van de geschikte instrumenten, ook profijt moeten kunnen trekken van dit initiatief. Hierbij zal gebruik worden gemaakt van de financiële steun van de betrokken EU-programma's voor onderwijs, jongeren en leermobiliteit, alsmede van de structuurfondsen. Bestaande programma's worden herzien om een meer integrale benadering te ontwikkelen ter ondersteuning van het Jeugd in beweging-initiatief binnen het volgende financieel kader. Jeugd in beweging wordt in nauwe samenhang met het in de Europa 2020-strategie aangekondigde kerninitiatief "Een agenda voor nieuwe vaardigheden en banen" uitgevoerd.

Jeugd in beweging richt zich op vier hoofdlijnen voor actie:

- Slimme en inclusieve groei hangt af van de acties die worden ondernomen via het stelsel van **een leven lang leren**, om op grond van de behoeften van de arbeidsmarkt belangrijke competenties en goede leerresultaten te ontwikkelen. Europa moet de leermogelijkheden voor alle jongeren uitbreiden en verbreden, waarbij onder andere steun wordt geboden aan de verwerving van vaardigheden via niet-formele opleidingsactiviteiten. Jeugd in beweging ondersteunt deze acties onder meer in de vorm van een voorstel voor een aanbeveling van de Raad om de lidstaten aan te moedigen **het hoge percentage schooluitval aan te pakken**, door middel van het **Europees Jaar van het vrijwilligerswerk 2011** en een **aanbeveling van de Raad inzake de validatie van niet-formeel en informeel leren**. De Commissie bevordert ook **beroepsonderwijs en leerlingwezen**, alsmede **kwalitatief hoogwaardige stages** zoals leerwerkplekken, waarmee een brug naar de arbeidsmarkt wordt geslagen.
- Europa moet het percentage jongeren dat **hoger onderwijs of een daaraan gelijkwaardige opleiding** volgt verhogen om in de pas te blijven lopen met concurrenten in de kenniseconomie en om innovatie te bevorderen. Het hoger onderwijs in Europa moet ook aantrekkelijker en opener voor de rest van de wereld en voor de uitdagingen van de mondialisering worden gemaakt, vooral door de mobiliteit van studenten en onderzoekers te bevorderen. Jeugd in beweging wil de kwaliteit, de aantrekkingskracht en de ontvankelijkheid van het hoger onderwijs verbeteren en de mobiliteit en de inzetbaarheid bevorderen, onder andere door een **nieuwe agenda voor de hervorming en modernisering van het hoger onderwijs**, waaronder een initiatief inzake het **toetsen van**

⁸ OESO, PISA, 2006.

de prestaties van universiteiten en een **nieuwe internationale strategie van de EU** om de aantrekkingskracht van het Europees hoger onderwijs te bevorderen en wereldwijde academische samenwerking en uitwisseling aan te moedigen.

- De steun van de EU voor **leermobiliteit** via programma's en initiatieven zal worden herzien, uitgebreid en gekoppeld aan nationale en regionale middelen. De internationale dimensie wordt versterkt. Jeugd in beweging ondersteunt het streven om in 2020 alle jongeren in Europa de mogelijkheid te bieden een deel van hun onderwijstraject, met inbegrip van leren op de werkplek, in het buitenland te besteden. Er is een voorstel gedaan voor een **aanbeveling van de Raad over het wegnemen van belemmeringen voor mobiliteit** als onderdeel van het Jeugd in beweging-pakket, die vergezeld zal gaan van een **"mobiliteitsscorebord"** om de voortgang van de lidstaten op dit punt te meten. Er wordt een speciale **Jeugd in beweging-website** opgezet met informatie over mobiliteit en leermogelijkheden in de EU⁹; de Commissie zal ook een voorstel doen voor een **Jeugd in beweging-kaart** om mobiliteit te vergemakkelijken. Het nieuwe EU-initiatief **"Je eerste Eures-baan"** ondersteunt jongeren bij het vinden van een baan in het buitenland en moedigt werkgevers aan voor jonge mobiele werknemers arbeidsplaatsen te creëren. De Commissie overweegt eveneens de voorbereidende actie "Erasmus voor jonge ondernemers" om te vormen tot een programma om de mobiliteit van ondernemers te bevorderen.
- Europa moet de **werkgelegenheidssituatie van jongeren** snel verbeteren. Jeugd in beweging presenteert een kader van beleidsprioriteiten voor nationale en EU-actie ter vermindering van de jeugdwerkloosheid door de overgang van school naar werk te vergemakkelijken en de segmentering van de arbeidsmarkt te verminderen. De aandacht wordt met name gericht op de rol van de **openbare diensten voor arbeidsbemiddeling**, op het bevorderen van een **jeugdgarantie** om ervoor te zorgen dat alle jongeren werk krijgen, een opleiding volgen of daartoe aangezet worden, op het opzetten van een **Europese vacaturemonitor** en op het **ondersteunen van jonge ondernemers**.

2. MODERNE ONDERWIJS- EN OPLEIDINGSSTELSELS ONTWIKKELEN OM KERNCOMPETENTIES EN EXPERTISE TE LEVEREN

Er moet **doelgericht, duurzamer en in omvangrijker mate** in onderwijs en opleiding worden geïnvesteerd om een hoge kwaliteit, een leven lang leren en de ontwikkeling van vaardigheden te verwezenlijken. De Commissie moedigt de lidstaten aan investeringen te blijven doen en waar nodig te vergroten en er daarnaast krachtig naar te streven de openbare middelen zo goed mogelijk te besteden. In een klimaat waar de openbare middelen onder druk staan, is het eveneens belangrijk de financieringsbronnen te diversifiëren.

Om het **vroegtijdig schoolverlaten te verminderen tot 10%**, zoals op grond van de EU 2020-strategie is overeengekomen, moet in een vroeg stadium actie worden ondernomen die gericht is op preventie en op het opsporen van leerlingen die een risico op schooluitval lopen. De Commissie zal een voorstel doen voor een **aanbeveling van de Raad voor versterkte actie in de lidstaten ter vermindering van het aantal vroegtijdige schoolverlaters**. De Commissie zal ook een **groep deskundigen op hoog niveau opdracht geven aanbevelingen**

⁹ In samenhang met de bestaande Ploteus-portaal voor leermogelijkheden. De Commissie heeft op de portaal-site "Uw Europa" ook een onderdeel "jongeren en onderwijs" gepubliceerd met informatie over de mogelijkheden en de rechten van studenten en jongeren in Europa.

ter verbetering van de lees- en schrijfvaardigheid te doen en zij zal een **mededeling over het versterken van de voorschoolse educatie en opvang** uitbrengen.

Jonge mensen hebben te maken met steeds meer opleidingskeuzes. Zij moeten in staat worden gesteld weloverwogen beslissingen te nemen. Zij moeten informatie krijgen over **onderwijs- en opleidingstrajecten**, inclusief een helder beeld van de arbeidsmogelijkheden, om een basis te leggen voor hun verdere loopbaan. Er moet verdere ontwikkeling van **kwaliteitsdiensten voor loopbaanbegeleiding en beroepskeuze** plaatsvinden, waarbij de arbeidsmarktinstellingen worden betrokken; voorts moeten acties voor het verbeteren van het imago van sectoren en beroepen met werkgelegenheidspotentieel worden ondersteund.

Op alle niveaus in het onderwijsstelsel moet een hoge kwaliteit van leren en onderwijzen worden bevorderd. **Kernvaardigheden voor de kenniseconomie en -maatschappij**, zoals "leren leren", communiceren in vreemde talen, ondernemersvaardigheden, uitstekende computervaardigheden, e-leren en rekenvaardigheid¹⁰, zijn steeds belangrijker geworden¹¹. De Commissie zal in 2011 een **mededeling over competenties ten behoeve van een leven lang leren** presenteren met voorstellen voor de ontwikkeling van een gemeenschappelijk begrippenapparaat voor onderwijs en werk¹².

De vraag naar kwalificaties neemt steeds toe, ook voor laaggekwalificeerde banen. Naar verwachting zal in 2020 voor ongeveer 50% van alle banen nog steeds een kwalificatie van middelbaar niveau van **beroepsonderwijs- en opleiding** nodig zijn. In haar Mededeling inzake Europese samenwerking op het gebied van beroepsonderwijs en –opleiding van 2010¹³ heeft de Commissie benadrukt dat deze sector moet worden gemoderniseerd. Een van de prioriteiten in dit verband is dat de trajecten en de toegankelijkheid tussen het beroepsonderwijs en het hoger onderwijs worden vereenvoudigd, bijvoorbeeld door de ontwikkeling van nationale kwalificatiekaders, en dat de nauwe samenwerkingsverbanden met het bedrijfsleven in stand worden gehouden.

Het is voor jongeren zeer belangrijk zo vroeg mogelijk praktische werkervaring op te doen om de nodige vaardigheden en competenties te verwerven¹⁴. Leren op de werkplek via **het beroepsonderwijs en het leerlingwezen** is een krachtig hulpmiddel om jongeren geleidelijk naar de arbeidsmarkt te brengen. Het aanbod en de kwaliteit van het leerlingwezen verschillen aanzienlijk per lidstaat. In sommige landen is pas onlangs een begin gemaakt met dergelijke opleidingsprogramma's. Het is voor de doelmatigheid en de relevantie voor de arbeidsmarkt belangrijk dat de **sociale partners** bij het ontwerpen, de organisatie, de uitvoering en de financiering van deze programma's worden betrokken. Acties op dit gebied moeten nader worden uitgewerkt om de basisvaardigheden van de beroepsonderwijsstrajecten te verbeteren, zodat **eind 2010 ten minste vijf miljoen jongeren in Europa** kunnen deelnemen aan het leerlingwezen (momenteel wordt dit cijfer geschat op 4,2 miljoen¹⁵).

¹⁰ De Commissie zal in 2010 een thematische werkgroep van beleidsmakers en deskundigen uit de lidstaten opzetten om de redenen voor de slechte prestaties van scholieren in wiskunde (waaronder rekenvaardigheid) en natuur- en scheikunde te onderzoeken.

¹¹ Aanbeveling van het Europees Parlement en van de Raad van 18 december 2006 (PB L 394 van 30.12.2006).

¹² Europese taxonomie voor vaardigheden, competenties en beroepen (ESCO).

¹³ COM(2010) 296.

¹⁴ Zie het initiatiefverslag van mevrouw E. Turunen, Europees Parlement: "Het bevorderen van de toegang van jongeren tot de arbeidsmarkt en het versterken van de positie van stagiair en leerling", juni 2010.

¹⁵ Verslag van de werkgroep over mobiliteit in het leerlingwezen, februari 2010 (Europese Commissie).

Het is de laatste jaren voor jongeren steeds belangrijker geworden een eerste werkervaring via een **stage** op te doen, omdat zij zich daarmee kunnen aanpassen aan de eisen van de arbeidsmarkt. In sommige lidstaten zijn ook werkervaringsprogramma's opgesteld als reactie op het verminderd aantal nieuwe arbeidsmogelijkheden voor jongeren. Deze programma's moeten voor iedereen toegankelijk en van goede kwaliteit zijn en duidelijke leerdoelstellingen hebben; ze mogen geen vervanging zijn van reguliere banen of de proeftijd.

De werkloosheid onder afgestudeerden van verschillende onderwijs- en opleidingsniveaus is een toenemende reden tot bezorgdheid. De Europese stelsels hebben traag gereageerd op de eisen van de kennismaatschappij en hebben de curricula en programma's niet aangepast aan de veranderende behoeften van de arbeidsmarkt. De Commissie doet in 2010 een voorstel voor een **EU-benchmark inzake inzetbaarheid op de arbeidsmarkt**, in antwoord op het verzoek van de Raad van mei 2009.

Jeugd in beweging moet zich ook richten op het uitbreiden van de mogelijkheden om werken levenservaring op te doen voor jongeren die minder kansen hebben of het risico op sociale uitsluiting lopen. Met name deze jongeren moeten profijt kunnen trekken van de betere mogelijkheden op het gebied van **niet-formeel en informeel leren** en van de verbeterde voorzieningen voor de erkenning en **validatie** van dergelijke leeromgevingen binnen de nationale kwalificatiekaders. Dit kan voor hen deuren openen om door te leren. De Commissie zal een voorstel doen voor een **aanbeveling van de Raad** om de validatie van deze manier van leren te vergemakkelijken¹⁶.

Belangrijkste nieuwe maatregelen:

- **Voorstel voor een ontwerp-aanbeveling van de Raad inzake het terugdringen van schooluitval (2010):** De aanbeveling biedt een kader voor effectieve beleidsmaatregelen in verband met de verschillende redenen voor het hoge percentage vroegtijdige schoolverlaters. De nadruk zal zowel op preventie als op corrigerende maatregelen liggen.
- **Instelling van een groep deskundigen op hoog niveau inzake leer- en schrijfvaardigheid (2010)** om de beste praktijken in de lidstaten in kaart te brengen om de leesvaardigheid van leerlingen en volwassenen te verbeteren en passende beleidsmaatregelen te formuleren.
- **De aantrekkingskracht, het aanbod en de kwaliteit van het beroepsonderwijs verbeteren**, om de inzetbaarheid van jongeren te vergroten en het aantal vroegtijdige schoolverlaters te verminderen. De Commissie zal eind 2010 samen met de lidstaten en de sociale partners een nieuwe aanzet geven tot samenwerking op het gebied van het beroepsonderwijs en nationale en Europese maatregelen voorstellen.
- **Een kwaliteitskader voor stages voorstellen**, inclusief het wegnemen van wettelijke en administratieve belemmeringen bij transnationale stages. **Ondersteuning bieden voor een betere toegang en deelname** aan stages van goede kwaliteit, onder meer door bedrijven te stimuleren stageplaatsen aan te bieden en een goed gastbedrijf te zijn (bv. met kwaliteitslabels of prijzen), alsmede door afspraken tussen de sociale partners en in het kader van het beleid voor maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- **Voorstel voor een ontwerp-aanbeveling van de Raad over de bevordering en validatie van niet-formeel en informeel leren (2011)** om de lidstaten aan te moedigen de erkenning van met deze leeractiviteiten opgedane vaardigheden te bevorderen.

¹⁶ Vrijwilligerswerk, participatie, activiteiten in jongerenorganisaties en jeugdwerk bieden gelegenheid tot leren buiten de formele structuren. Dit kan de andere activiteiten van Jeugd in beweging helpen versterken en jongeren die anders het risico lopen te worden vergeten, erbij betrekken. Het **Europees Jaar van het vrijwilligerswerk 2011** zal een nieuwe impuls geven aan de ontwikkeling van deze activiteiten.

3. DE AANTREKKINGSKRACHT VAN HET HOGER ONDERWIJS VOOR DE KENNISMAATSCHAPPIJ BEVORDEREN

Hoger onderwijs is een belangrijke drijvende kracht achter het economische concurrentievermogen in een kenniseconomie en daarom is het hoger onderwijs essentieel om de economische en sociale doelstellingen te verwezenlijken. Nu voor steeds meer banen een hogere opleiding vereist is, **moeten meer jongeren een hogere opleiding volgen en afmaken**, wil de EU het streefcijfer van Europa 2020 bereiken, namelijk dat **40% een universitair diploma of een gelijkwaardige kwalificatie behaalt**. Daarnaast moeten de arbeidsvoorwaarden in het onderzoek aantrekkelijker worden gemaakt om meer jongeren aan te trekken en te behouden. Om deze doelstellingen te bereiken zal een veelzijdige aanpak nodig zijn, gericht op het moderniseren van het hoger onderwijs, het verzekeren van kwaliteit, topexpertise en transparantie en op het stimuleren van partnerschappen in een geglobaliseerde wereld.

Sommige Europese universiteiten behoren tot de wereldtop, maar kunnen hun volledige potentieel niet ontplooiën. Het hoger onderwijs heeft geleden onder een lange periode van te lage investeringen, samen met een aanzienlijke stijging van het studentenaantal. De Commissie herhaalt dat voor een modern en goed functionerend universiteitsstelsel een **totale investering van 2% van het bbp** (openbare en particuliere financiering samengeteld) het minimum is voor kennisintensieve economieën¹⁷. De universiteiten moeten worden gemachtigd hun inkomen te diversifiëren en een grotere verantwoordelijkheid voor hun financiële draagkracht op lange termijn op zich te nemen. De lidstaten moeten grotere inspanningen doen om **het hoger onderwijs te moderniseren**¹⁸ op het gebied van curricula, bestuur en financiering, door de in de context van het Bolognaproces overeengekomen prioriteiten uit te voeren, steun te verlenen aan een **nieuwe agenda voor samenwerking en hervorming** op EU-niveau en door zich te concentreren op de nieuwe uitdagingen in de context van de strategie Europa 2020.

Het in stand houden van een hoog kwaliteitsniveau is cruciaal voor de aantrekkingskracht van het hoger onderwijs. De **kwaliteitsborging** in het hoger onderwijs moet op Europees niveau worden versterkt, door steun te verlenen aan samenwerking tussen belanghebbenden en instellingen. De Commissie zal toezien op de voortgang op dit gebied en in een verslag dat in 2012 zal worden opgesteld naar aanleiding van een aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad¹⁹ prioriteiten dienaangaande vaststellen.

In een steeds meer geglobaliseerde en mobiele wereld kan transparantie inzake de prestaties van hogeronderwijsinstellingen bevorderlijk zijn voor zowel concurrentie als samenwerking, en een drijfveer zijn voor verdere verbetering en modernisering. De bestaande internationale ranglijsten kunnen een onvolledig beeld geven van de prestaties van universiteiten, met een te hoge nadruk op onderzoek en te weinig aandacht voor andere sleutelfactoren die universiteiten succesvol maken, zoals de kwaliteit van het onderricht, innovatie, regionale betrokkenheid en internationalisering. In 2011 zal de Commissie de resultaten bekend maken van een haalbaarheidsonderzoek naar de **opstelling van een alternatieve multidimensionale**

¹⁷ COM(2005) 15.

¹⁸ COM(2006) 208.

¹⁹ Aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad van 15 februari 2006 over verdere Europese samenwerking op het gebied van de kwaliteitsborging in het hoger onderwijs, 2006/143/EG, PB L 64 van 4.3.2006.

mondiale ranglijst van universiteiten, die rekening houdt met de diversiteit van hogeronderwijsinstellingen.

Om te kunnen blijven innoveren, heeft Europa kennispartnerschappen en nauwere banden tussen onderwijs, onderzoek en innovatie (de "kennisdriehoek") nodig. Zo moet ook ten volle gebruik worden gemaakt van het Europees Instituut voor innovatie en technologie (**EIT**) en de **Marie Curie-acties**, rekening houdend met de lessen die uit deze beide initiatieven zijn geleerd. In dit verband zal de Commissie de activiteiten van het Europese platform voor dialoog tussen de universiteiten en het bedrijfsleven (**EU-forum voor dialoog tussen universiteiten en bedrijven**) versterken en uitbreiden teneinde de inzetbaarheid van studenten te verbeteren en de rol van het onderwijs in de "kennisdriehoek" te vergroten.

Het hoger onderwijs wordt steeds internationaler. Meer mobiliteit, internationale openheid en transparantie zijn nodig om de beste studenten, docenten en onderzoekers aan te trekken en om partnerschappen en academische samenwerking met universiteiten uit andere delen van de wereld op te zetten en te versterken. Daarvoor zal specifieke aandacht moeten worden besteed aan het versterken van de internationale samenwerking, de programma's en de beleidsdialoog in het hoger onderwijs. In 2011 zal een **mededeling over de belangrijkste uitdagingen en vereiste maatregelen voor het hoger onderwijs in Europa** in het vooruitzicht van 2020 worden uitgebracht, met daarin ook een **EU-strategie voor internationalisering**²⁰.

Belangrijkste nieuwe maatregelen:

- **De hervorming en modernisering van het hoger onderwijs ondersteunen door het voorstellen van een mededeling in 2011 voor een nieuwe, versterkte agenda voor het hoger onderwijs:** deze mededeling zal voornamelijk aandacht besteden aan het versterken van de inzetbaarheid van afgestudeerden, het aanmoedigen van mobiliteit, ook tussen de academische wereld en het bedrijfsleven, het bevorderen van transparante informatie van hoge kwaliteit over studie- en onderzoeksmogelijkheden en over de prestatie van instellingen. Daarnaast zal aandacht worden besteed aan het creëren van kansen voor niet-traditionele lerenden en het vergemakkelijken van de toegang voor kansarme groepen, onder andere door passende financiering. De versterkte agenda zal ook een EU-strategie voor internationalisering voorstellen om de aantrekkelijkheid van het Europees hoger onderwijs te bevorderen.
- **Benchmarken van de prestaties van het hoger onderwijs en van onderwijsresultaten:** in 2011 zal de Commissie bekendheid geven aan de resultaten van een haalbaarheidsonderzoek naar de opstelling van een multidimensionale mondiale ranglijst van universiteiten, die rekening houdt met de diversiteit van hogeronderwijsinstellingen.
- **Een meerjarige strategische innovatieagenda (2011)** waarin de rol van het EIT in de multipolaire Europese innovatiecontext wordt vastgesteld en prioriteiten worden gesteld voor hoger onderwijs, onderzoek, innovatie en ondernemerschap voor de komende zeven jaar.

4. EEN KRACHTIGE ONTWIKKELING VAN TRANSNATIONALE LEER- EN ARBEIDSMOBILITEIT VOOR JONGEREN ONDERSTEUNEN

Hoewel de mobiliteit onder de algehele EU-bevolking niet bijzonder groot is, is het met name voor jongeren aantrekkelijk om in het buitenland te studeren en te werken. De meeste "mobiele" mensen in de EU zijn tussen de 25 en 34 jaar oud. Deze leeftijdsgroep heeft meestal een betere talenkennis en minder gezinsverantwoordelijkheden. De grotere mobiliteit komt ook doordat de grenzen steeds verder opengaan en de onderwijsstelsels steeds beter

²⁰ Conclusies van de Raad van 11 mei 2010 over de internationalisering van het hoger onderwijs.

vergelijkbaar zijn. Deze trend moet worden ondersteund door meer mogelijkheden voor jongeren te creëren om hun vaardigheden te verbeteren of een baan te vinden.

4.1. De leermobiliteit vergroten

Leermobiliteit biedt jonge mensen een belangrijke mogelijkheid om hun **toekomstige inzetbaarheid te vergroten** en nieuwe beroepscompetenties te verwerven terwijl ze hun ontwikkeling als actieve burgers versterken. Daardoor wordt hun toegang tot kennis bevorderd en kunnen ze nieuwe talige en interculturele competenties ontwikkelen. Europeanen die als jeugdig student mobiel zijn geweest, zullen waarschijnlijk mobieler zijn in hun latere werkzame leven. Werkgevers erkennen en waarderen deze voordelen. Leermobiliteit heeft ook in belangrijke mate bijgedragen tot het opener, Europees en internationaler, toegankelijker en doelmatiger maken van stelsels en instellingen voor onderwijs en beroepsopleiding²¹. De EU bevordert leermobiliteit al jarenlang succesvol via verschillende programma's en initiatieven, waarvan het bekendste het Erasmusprogramma is²². Toekomstige regelingen, zoals het Europees vrijwilligerskorps voor humanitaire hulpverlening dat op grond van het Verdrag zal worden opgericht, kunnen ook aan dit proces bijdragen. Sommige lidstaten maken ook gebruik van de structuurfondsen, met name het Europees Sociaal Fonds, voor transnationale leer- en arbeidsmobiliteit. Mobiliteit en uitwisselingen van personeel en studenten tussen universiteiten binnen en buiten Europa worden door de programma's Erasmus Mundus en Tempus ondersteund.

Het doel van de Commissie is om *uiterlijk 2020 de leermobiliteit van alle jongeren in Europa te vergroten door daarvoor de nodige middelen uit te trekken en obstakels om een leerervaring in het buitenland op te doen weg te nemen*²³.

Het **groenboek over de leermobiliteit** (juli 2009)²⁴ betekende het begin van een openbare raadpleging over de beste manier om belemmeringen voor mobiliteit weg te nemen en meer mogelijkheden voor leren in het buitenland te scheppen. Deze leverde meer dan 3 000 reacties op, onder meer van nationale en regionale overheden en andere belanghebbenden²⁵. Daaruit blijkt dat er een **wijdverspreide behoefte aan vergroting van de leermobiliteit is in alle onderdelen van het onderwijsstelsel** (hoger onderwijs, scholen, beroepsonderwijs en -opleiding), maar ook in niet-formele en informele leeromgevingen, zoals vrijwilligerswerk. Tegelijkertijd bevestigen de reacties dat er nog veel belemmeringen voor mobiliteit bestaan. Daarom stelt de Commissie naast deze mededeling een **aanbeveling van de Raad over leermobiliteit** voor als basis voor een nieuwe gecoördineerde campagne van de lidstaten om de belemmeringen voor mobiliteit definitief weg te nemen. De voortgang zal worden weergegeven op een "**mobilitatsscorebord**", dat een vergelijkend beeld te zien zal geven

²¹ Zie COM(2009) 329 voor verwijzingen naar studies en onderzoek.

²² Hierbij gaat het o.a. om de volgende programma's: hoger onderwijs (Erasmus, Erasmus Mundus, Marie Curie) voor studenten, promovendi en personeel; hoger onderwijs en onderzoek (Marie Curie, mobiliteit binnen expertisenetwerken en technologieplatforms); de overgang van hoger onderwijs naar bedrijfsleven (stages binnen Erasmus en Marie Curie); beroepsonderwijs en stagiairs (Leonardo); voortgezet onderwijs (Comenius); volwasseneneducatie en senior vrijwilligersprogramma's (Grundtvig); het culturele domein (cultuurprogramma); jeugduitwisseling en vrijwilligerswerk (Youth in Action); vrijwilligerswerk (Europese vrijwilligersdienst binnen het Youth in Action-programma); maatschappelijke organisaties (Europe for Citizens-programma) en de voorbereidende actie "Erasmus voor jonge ondernemers".

²³ http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/about/political/index_en.htm.

²⁴ COM(2009) 329.

²⁵ Zie het werkdocument SEC(2010) 1047 van de Commissie voor een analyse van de ontvangen reacties.

van de wijze waarop de lidstaten vooruitgang boeken bij het wegnemen van deze belemmeringen.

Om de rechten van studenten in het buitenland inzichtelijker te maken, publiceert de Commissie naast deze mededeling **richtsnoeren over de uitspraken van het Europese Hof van Justitie op dit gebied**. Deze betreffen zaken zoals de toegang tot onderwijsinstellingen, de erkenning van diploma's en de overdraagbaarheid van studiebeurzen, om overheidsinstanties, belanghebbenden en studenten te helpen de gevolgen van de vaste rechtspraak te begrijpen.

In 2009 hebben de ministers voor hoger onderwijs van 46 landen in Bologna een benchmark vastgesteld, namelijk dat *in 2020 ten minste 20 % van de afgestudeerden in de Europese ruimte voor hoger onderwijs een studie of opleidingsperiode in het buitenland moet hebben doorgebracht*²⁶. In antwoord op het verzoek van de Raad van mei 2009 zal de Commissie in 2010 voorstellen **EU-benchmarks voor leermobilititeit** vast te stellen, met name voor studenten in het hoger onderwijs en beroepsonderwijs en -opleiding.

Europese **instrumenten en hulpmiddelen om de mobiliteit te bevorderen**, zoals het Europees systeem voor de overdracht van studiepunten (ECTS), het Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren (EQF) en Europass, moeten optimaal worden toegepast zodat mobiele studenten er ten volle van kunnen profiteren²⁷. Door het gebruik van ICT en e-leren moet de virtuele mobiliteit worden bevorderd ter aanvulling van de fysieke mobiliteit. De Commissie zal op basis van de huidige elementen van de Europass een **Europees vaardighedenpaspoort** ontwikkelen, om de transparantie en overdracht van competenties te verbeteren die door middel van formeel en niet-formeel leren overal in de Europese Unie zijn verworven. In dit verband zal zij hulpmiddelen ontwikkelen voor het vaststellen en erkennen van competenties van ICT-professionals en -gebruikers, waaronder een Europees kader voor ICT-deskundigheid in overeenstemming met de EU-strategie voor e-vaardigheden²⁸. De Commissie wil ook een **Jeugd in beweging-kaart** ontwikkelen om de integratie van mobiele studenten die naar het buitenland verhuizen, te bevorderen en andere voordelen te bieden, vergelijkbaar met nationale jeugd- of studentenkaarten.

De EU geeft door middel van een aantal programma's financiële ondersteuning voor de mobiliteit van studenten, onderzoekers, jongeren en vrijwilligers. Het aantal jongeren dat hiervan gebruik kan maken, blijft met rond de 380 000 per jaar echter vrij klein. De Commissie zal de **efficiëntie en werking van deze programma's verbeteren** en zal bij het volgende financieel kader een geïntegreerde aanpak voorstaan om Jeugd in beweging te ondersteunen.

Belangrijke nieuwe maatregelen:

- **Een speciale website voor Jeugd in beweging opzetten met informatie over de leer- en mobiliteitsmogelijkheden in de EU (2010):** Deze website moet volledige transparantie geven over alle

²⁶ http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/conference/documents/Leuven_Louvain-la-Neuve_Communique_April_2009.pdf.

²⁷ Met name het Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren (EQF), de Europass, het diplomasupplement, het Europees systeem voor de overdracht van studiepunten (ECTS, voor het hoger onderwijs), het Europees systeem voor studiepuntenoverdracht voor beroepsonderwijs en -opleiding (ECVET) en Youthpass.

²⁸ Aangekondigd in de Digitale Agenda – COM(2010) 245; "E-vaardigheden voor de eenentwintigste eeuw" COM(2007) 496.

relevante EU-programma's en over de mogelijkheden en rechten van jongeren met betrekking tot leermobiliteit. De website moet geleidelijk worden ontwikkeld, bijvoorbeeld door EU-acties aan nationale en regionale initiatieven te koppelen, informatie te geven over financieringsmogelijkheden, onderwijs- en opleidingsprogramma's in heel Europa (rekening houdend met de huidige ontwikkeling van transparantiehulpmiddelen en het bestaande Ploteus-portaal), lijsten van kwaliteitsbedrijven die stages aanbieden en dergelijke.

- **Een voorstel indienen voor een ontwerpbeveling van de Raad over de bevordering van de leermobiliteit van jongeren** (2010), waarin de belemmeringen voor leermobiliteit op nationaal, Europees en internationaal niveau aan de orde worden gesteld. Dit bouwt voort op de feedback uit de openbare raadpleging van 2009 over het groenboek "De leermobiliteit van jongeren bevorderen". Door middel van regelmatig toezicht zal een '**mobilitatsscorebord**' de voortgang bij het wegnemen van deze belemmeringen in de lidstaten meten en vergelijken.
- **Een Jeugd in beweging-kaart ontwikkelen** om de mobiliteit voor alle jongeren te bevorderen (studenten, scholieren, leerlingen, stagiairs, onderzoekers en vrijwilligers), om de integratie van mobiele studenten soepeler te doen verlopen.
- **Richtsnoeren over de uitspraken van het Europese Hof van Justitie inzake de rechten van studenten publiceren** (2010): Dit heeft betrekking op zaken zoals toegang, erkenning en overdraagbaarheid van studiebeurzen.
- **Een Europees vaardighedenpaspoort voorstellen** (2011) op basis van bestaande elementen van de Europass, om de competenties die mensen gedurende hun leven in verschillende leeromgevingen verwerven, op transparante en vergelijkbare manier te registreren, met inbegrip van e-vaardigheden en informeel en niet-formeel leren. Dit moet de mobiliteit bevorderen doordat vaardigheden gemakkelijker in andere landen worden erkend.

4.2. De arbeidsmobiliteit vergroten

Zoals onlangs in het verslag-Monti²⁹ werd benadrukt, zijn er nog steeds vacatures in de EU die zelfs in de economische recessie niet worden vervuld. Dit komt deels door een gebrek aan arbeidsmobiliteit in de EU. Niettemin vindt een meerderheid van de Europeanen (60%) het goed voor de Europese integratie als mensen binnen de EU verhuizen, vindt 50% het goed voor de arbeidsmarkt en vindt 47% het goed voor de economie³⁰.

Werken in het buitenland is vooral aantrekkelijk voor jongeren. Toch kunnen er in de praktijk nog veel obstakels zijn die het vrije verkeer in de weg staan: deze moeten worden weggenomen om het **gemakkelijker te maken voor jonge werknemers om zich in de EU te verplaatsen en te werken** en nieuwe vaardigheden en competenties te verwerven. Jongeren zijn vaak bereid in het buitenland te werken, maar reageren niet op vacatures in een ander land omdat zij er niet van op de hoogte zijn en vanwege de verhuiskosten. Advies en financiële steun om tegemoet te komen in de verhuiskosten van jonge sollicitanten naar het nieuwe land, alsmede vergoeding van een deel van de integratiekosten door de werkgever kunnen ertoe bijdragen dat **het arbeidsaanbod beter wordt afgestemd op de vraag**, terwijl jonge werknemers waardevolle **ervaringen en vaardigheden** opdoen.

Jonge nieuwkomers op de arbeidsmarkt en bedrijven komen vaak niet makkelijk met elkaar in contact, en de openbare diensten voor arbeidsbemiddeling bieden niet altijd op jongeren afgestemde diensten aan en stimuleren bedrijven niet genoeg om in heel Europa jongeren aan te werven. Zij maken niet optimaal gebruik van de werkgelegenheidsmogelijkheden die

²⁹ "Een nieuwe strategie voor de eengemaakte markt", verslag van M. Monti, 9 mei 2010, blz. 57.

³⁰ "Geografische mobiliteit en mobiliteit op de arbeidsmarkt", Speciale Eurobarometer 337, juni 2010.

Eures te bieden heeft, ook al is 12% van de Europeanen van het bestaan van Eures op de hoogte en heeft 2% er daadwerkelijk gebruik van gemaakt³¹.

Gezien het verwachte tekort aan arbeidskrachten in de toekomst moet Europa zo veel mogelijk **hooggeschoolde werknemers** behouden en daarnaast de juiste vaardigheden aantrekken voor de verwachte stijging van de vraag naar arbeidskrachten. Met name moet ernaar worden gestreefd hooggeschoolde migranten aan te trekken in de wereldwijde jacht op talentvolle werknemers. Een groot aantal factoren die meer omvatten dan het traditionele werkgelegenheidsbeleid, dragen bij tot de aantrekkelijkheid van een werklocatie. Aangezien in een aantal beroepsgroepen te veel Europeanen emigreren en er te weinig immigranten uit derde landen binnenkomen, moet hiervoor beleid worden uitgestippeld. Dit houdt onder andere in: **bewustmaking van de rechten van burgers wanneer zij zich in de EU verplaatsen**, met name op het gebied van de coördinatie van sociale zekerheid en het vrije verkeer van werknemers, **vereenvoudigde procedures voor de coördinatie van sociale zekerheid** waarbij rekening wordt gehouden met nieuwe mobiliteitspatronen, het wegnemen van belemmeringen voor het vrije verkeer van werknemers (zoals de toegang tot banen in de publieke sector), verbetering van de voorlichting van jongeren over **beroepen waarnaar veel vraag is**, het aantrekkelijker maken van beroepen waar sprake is van een **brain-drain** (zoals wetenschappelijke en medische beroepen) en binnen het initiatief "Een agenda voor nieuwe vaardigheden en banen" nagaan welke beroepen met tekorten kampen waarvoor jong talent van binnen en buiten de EU moet worden aangetrokken.

Belangrijkste nieuwe maatregelen:

- **Een nieuw initiatief ontwikkelen: "Je eerste Eures-baan"**, als proefproject (mits het de vereiste financiële steun van de begrotingsautoriteit krijgt) om jongeren te helpen een baan te vinden in een van de lidstaten van de EU-27 en naar het buitenland te verhuizen. Een baan zoeken in het buitenland moet net zo makkelijk zijn als in het eigen land: "Je eerste Eures-baan" biedt advies, ondersteuning bij het zoeken naar werk en bij werving en financiële ondersteuning aan jonge werkzoekenden die in het buitenland willen werken en aan bedrijven (vooral het midden- en kleinbedrijf) die jonge Europese mobiele werknemers zoeken en een uitgebreid integratieprogramma voor de nieuwkomer(s) bieden. Dit nieuwe mobiliteitsinstrument moet door worden beheerd door Eures, het Europese netwerk van openbare diensten voor de arbeidsvoorziening.
- In 2010 een nieuwe **Europese vacaturemonitor** ontwikkelen om jongeren en banenadviseurs te laten zien waar in Europa banen te vinden zijn en welke vaardigheden nodig zijn. De Europese vacaturemonitor zal zorgen voor meer transparantie en een betere informatievoorziening over beschikbare banen voor werkzoekende jongeren door middel van een inlichtingsstelsel over de vraag naar arbeidskrachten en vaardigheden in heel Europa.
- **Toezicht houden op de toepassing van de EU-wetgeving inzake het vrije verkeer van werknemers**, om ervoor te zorgen dat stimuleringsmaatregelen voor jonge werknemers in de lidstaten, waaronder in beroepsleiding, ook toegankelijk zijn voor mobiele jonge werknemers, en **in 2010 actiegebieden aangeven om de mobiliteit van jongeren te bevorderen** in overleg met de lidstaten in het Technisch Comité voor het vrije verkeer van werknemers.

5. EEN KADER VOOR JEUGDWERKGELEGENHEID

Hoewel alle lidstaten jeugdwerkgelegenheidsprogramma's hebben en veel lidstaten tijdens de crisis aanvullende maatregelen hebben genomen - waarbij de sociale partners vaak nauw

³¹ Speciale Eurobarometer 337, juni 2010.

waren betrokken -, moet er nog veel worden gedaan³²³³. Maatregelen om **de hoge jeugdwerkloosheid terug te dringen** en **de arbeidsparticipatie van jongeren te vergroten** in tijden waarin de overheidsbegrotingen weinig marge bieden, moeten op korte termijn doeltreffend en op lange termijn duurzaam zijn om het hoofd te bieden aan de uitdagingen waardoor wij ons door demografische veranderingen geplaatst zien. Deze maatregelen moeten op geïntegreerde wijze alle door jongeren bij de overgang van onderwijs naar werk te nemen stappen omvatten en voorzien in vangnetten voor diegenen die het onderwijs en de arbeidsmarkt voortijdig dreigen te verlaten. De bestaande EU-wetgeving ter bescherming van jongeren op het werk moet volledig en adequaat worden toegepast³⁴.

Er is gebleken dat **een goede beleidscoördinatie op Europees niveau** met inachtneming van gemeenschappelijke beginselen voor **flexizekerheid** voor jongeren werkelijk verschil kan uitmaken. In samenwerking met belanghebbenden, waaronder openbare diensten voor de arbeidsvoorziening, sociale partners en NGO's, moeten **specifieke maatregelen op EU- en op nationaal niveau** worden genomen. Deze maatregelen moeten worden gebaseerd op de volgende **prioritaire acties** ter terugdringing van de jeugdwerkloosheid en verbetering van perspectief op werk voor jongeren. Deze prioritaire acties zijn erop gericht bij te dragen aan het bereiken van de **doelstelling van een arbeidsparticipatie van 75 %**, die is aangegeven in de "Europa 2020-strategie".

Het tekort aan fatsoenlijke arbeidsmogelijkheden voor jongeren stelt de gehele wereldeconomie voor een uitdaging. Een stijging van de jeugdwerkgelegenheid in onze partnerlanden en met name de landen in de nabijheid van de EU is niet alleen goed voor die landen, maar zal ook positieve gevolgen hebben voor de EU. De jeugdwerkgelegenheid is door de crisis en het herstel daarvan nog **belangrijker in het politieke debat op wereldniveau** geworden; dit duidt op een convergentie van beleidsprioriteiten en stimuleert uitwisselingen op beleidsniveau. Dit kwam tot uiting in het Mondiale Banenplan van de IAO, aanbevelingen van de G20-ministers van Werkgelegenheid, de G20-Wereldopleidingsstrategie en het OESO-Jeugdforum.

5.1. Hulp bij het vinden van de eerste baan en het begin van een loopbaan

Na het afronden van de middelbare school zouden jongeren hetzij een baan moeten krijgen hetzij met een vervolgopleiding moeten beginnen - en indien dit niet het geval is, moeten zij passende ondersteuning krijgen door **actieve arbeidsmarkt- of sociale maatregelen**, ook indien zij geen recht op een uitkering hebben. Dit is van belang, met name in lidstaten met weinig arbeidsmogelijkheden, zodat jongeren niet in een vroeg stadium langs de zijlijn komen te staan. Er moet worden gewaarborgd dat jongeren in ruimere mate en eerder toegang tot deze maatregelen hebben, ook wanneer zij niet als werkzoekend staan geregistreerd. Voor jongeren met een migrantenachtergrond of jongeren die tot specifieke etnische groepen behoren, kunnen meer op maat gesneden maatregelen vereist zijn zodat deze snelgroeiende jeugdpopulatie die bij het begin van hun loopbaan vaak met specifieke moeilijkheden wordt geconfronteerd, beter vooruitkomt.

³² Bronnen: Jeugdwerkgelegenheidsstudie (2008) die voor alle 27 EU-lidstaten het voornaamste bestaande beleid inventariseert. Het Verslag van het Comité voor de werkgelegenheid inzake jeugdwerkgelegenheid (2010) geeft een overzicht van recente maatregelen die lidstaten hebben genomen.

³³ OESO-serie thematische studies inzake jeugdwerkgelegenheid in bepaalde OESO-landen (2008-2010)

³⁴ De Commissie komt binnenkort met een analyse (in de vorm van een werkdocument van haar diensten) van de toepassing van Richtlijn 94/33/EG van de Raad van 22 juni 1994 betreffende de bescherming van jongeren op het werk.

Jongeren die beroepsopleidingen of het hoger onderwijs met succes hebben afgerond, hebben eveneens ondersteuning nodig om zo snel mogelijk hun eerste voltijdsbaan te krijgen. Arbeidsmarktinstellingen, met name **openbare diensten voor de arbeidsvoorziening**, hebben de deskundigheid om jongeren te informeren over arbeidsmogelijkheden, en hen bij te staan bij het vinden van een baan – maar moeten hun ondersteuning aan de specifieke behoeften van jongeren aanpassen, met name door partnerschappen met opleidings- en onderwijsinstellingen, sociale-ondersteunings- en loopbaanadviesdiensten, vakbonden en werkgevers, die deze vorm van ondersteuning ook als onderdeel van hun beleid op het gebied van **maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)** kunnen aanbieden.

Werkgevers die tussen een ervaren en een onervaren werknemer kunnen kiezen, zullen vaak de voorkeur aan de ervaren werknemer geven. **Afspraken over lonen en indirecte loonkosten** kunnen een stimulans vormen voor het aannemen van nieuwkomers, maar mogen niet bijdragen tot preciaire arbeidsverhoudingen. Ook collectieve onderhandelingen kunnen een positieve rol spelen door de vastlegging van overeengekomen gedifferentieerde lonen voor nieuwkomers. Dergelijke maatregelen kunnen ook worden aangevuld door secundaire voordelen en toegang tot opleidingen om jongeren te helpen hun baan te behouden.

Jongeren worden vaak in dienst genomen op basis van **tijdelijke contracten**, waardoor ondernemingen vaardigheden en productiviteit van werknemers kunnen testen alvorens hun een contract voor onbepaalde tijd aan te bieden. Tijdelijke contracten zijn echter te vaak een goedkoper alternatief voor contracten voor onbepaalde tijd, met name in landen waarin er grote verschillen bestaan tussen de ontslagregelingen ten aanzien van deze verschillende typen contracten (d.w.z. ontslagvergoeding, opzegtermijnen, mogelijkheid tot het instellen van beroep in rechte): dit leidt tot een **gesegmenteerde arbeidsmarkt**, waarin vele werkende jongeren een reeks tijdelijke contracten afwisselen met perioden van werkloosheid, weinig kans op een stabiel contract voor onbepaalde tijd hebben en geen volledig pensioen opbouwen. Met name jonge vrouwen dreigen in deze segmenteringsval te lopen. Opeenvolgend gebruik van dergelijke contracten moet worden beperkt, omdat het slecht is voor groei, productiviteit en concurrentie³⁵: het heeft langdurige negatieve gevolgen voor de accumulatie van menselijk kapitaal en de verdien capaciteit, aangezien werkende jongeren met een tijdelijk contract veelal lagere lonen en minder opleiding krijgen. Dit kan worden ondervangen door invoering van fiscale stimuleringsmaatregelen voor ondernemingen die gebruik maken van contracten voor onbepaalde tijd, of voor de omzetting van contracten voor bepaalde tijd in contracten voor onbepaalde tijd. Ter nadere bestudering van dit fenomeen komt de Commissie in 2010 met een **uitvoerige analyse van de factoren die van invloed zijn op de arbeidsmarktsituatie** van jongeren en van het gevaar van arbeidsmarktsegmentering waarmee jongeren te maken hebben.

5.2. Ondersteuning van jongeren die zich in de gevarenzone bevinden

In de indicatoren voor het functioneren van de arbeidsmarkt voor jongeren is niet ten volle verdisconteerd dat een verbijsterend deel (15 %) van de Europese 20-24 jarigen noch werkt noch een opleiding volgt (de zogenaamde NEET-groep onder de jongeren: "neither in employment, education or training" (noch aan het werk, noch onderwijs of een opleiding volgend)) en derhalve het gevaar loopt definitief van de arbeidsmarkt te worden uitgesloten en afhankelijk te worden van uitkeringen. Het is essentieel om dit probleem als topprioriteit aan te pakken en deze **jongeren passende mogelijkheden te bieden om zo nodig weer**

³⁵ Zie Richtlijn 1999/70/EG.

onderwijs of een opleiding te volgen, of hen in contact met de arbeidsmarkt te brengen. Ook moet al het mogelijke worden gedaan om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk **jongeren met een handicap** of gezondheidsproblemen aan het werk zijn, zodat zij zo min mogelijk gevaar lopen niet langer actief te zijn of sociaal te worden uitgesloten. Openbare diensten voor de arbeidsvoorziening spelen bij het aanmoedigen en coördineren van dergelijke inspanningen een cruciale rol. Een mogelijkheid is het aangaan van partnerschappen en overeenkomsten met werkgevers waaraan bijzondere ondersteuning voor de aanwerving van zich in de gevarenzone bevindende jongeren wordt geboden.

5.3. Passende socialezekerheidsvangnetten voor jongeren bieden

Actieve insluiting van jongeren, in het bijzonder van de meest kwetsbare groepen, vergt een combinatie van toereikende inkomensondersteuning, inclusieve arbeidsmarkten en toegang tot kwaliteitsdiensten³⁶. Veel werkloze jongeren, met name die zonder werkervaring, hebben geen toegang tot werkloosheidsuitkeringen of andere inkomensondersteuning. Om dit probleem aan te pakken moet in voorkomend geval **toegang tot sociale uitkeringen worden gewaarborgd en zo nodig worden uitgebreid** om inkomenszekerheid te verlenen, terwijl tegelijkertijd doeltreffende en doelmatige **activeringsmaatregelen** en **te stellen voorwaarden** moeten waarborgen dat uitkeringen alleen worden toegekend indien de jongere actief werk zoekt dan wel vervolgonderwijs of opleidingen volgt. Dit is essentieel om tegen te gaan dat mensen in uitkeringen terechtkomen. Bij de modernisering van socialezekerheidsstelsels moet met de precaire situatie van jongeren rekening worden gehouden.

Een groeiend aantal jongeren loopt het gevaar afhankelijk te worden van (permanente) **arbeidsongeschiktheidsuitkeringen**. Hoewel sommigen zelfs met aangepaste werkplaatsen niet in staat tot voltijds werk kunnen zijn, kunnen anderen door een weloverwogen activeringsbeleid een weg terug naar de arbeidsmarkt vinden.

5.4. Ondersteuning van jonge ondernemers en zelfstandigen

Een baan voor het leven bij een en dezelfde werkgever zal in de toekomst zeker niet de norm zijn: de meeste werkenden zullen verschillende keren van werkgever wisselen, en de meeste huidige en toekomstige banen zijn in het mkb en in micro-ondernemingen te vinden. Voorts is zelfstandigheid een belangrijke drijfveer voor ondernemerschap en kan zij dus aanzienlijk bijdragen aan het scheppen van banen, met name in de dienstensector.

Zelfstandigheid biedt een waardevolle mogelijkheid voor jongeren om hun vaardigheden te benutten en hun eigen baan vorm te geven. Het kan ook een serieuze optie zijn voor degenen die jongeren helpen bij het plannen van hun loopbaan. De belangstelling van jongeren voor het ondernemerschap en hun potentieel daartoe moeten sterk worden aangemoedigd door in onderwijs en opleiding een ondernemersgeest en -mentaliteit te stimuleren. Dit moet worden ondersteund door de publieke en de private sector. Hiertoe hebben jongeren meer mogelijkheden nodig om ondernemerservaring op te doen en moeten zij **ondersteuning en begeleiding voor ondernemingsplannen, toegang tot startkapitaal en coaching in de beginfase** krijgen. Ook hier is voor openbare diensten voor de arbeidsvoorziening een

³⁶ Aanbeveling van de Commissie van 3.10.2008 over de actieve inclusie van personen die van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten (PB L 307, 18.11.2008), waaraan de Raad op 17 december 2008 en het Europees Parlement in zijn resolutie van 6 mei 2009 hun goedkeuring hebben gehecht.

belangrijke rol weggelegd bij het informeren en adviseren van jonge werkzoekenden over de mogelijkheden voor ondernemerschap en zelfstandigheid.

Belangrijkste nieuwe maatregelen:

De Commissie zal:

- er -gelet op de beperkte beschikbaarheid van overheids gelden- met de lidstaten aan werken om te **bepalen wat de meest doeltreffende ondersteuningsmaatregelen zijn**, met inbegrip van arbeidsbemiddeling, opleidingsprogramma's, aanwervingssubsidies en afspraken over lonen, socialezekerheidsmaatregelen en -uitkeringen in combinatie met activering, en passende vervolgcacties voorstellen;
- op basis van vergelijkbare data uit de hele EU **systematisch de situatie volgen van jonge mensen uit de „NEET“-groep, die noch aan de arbeidsmarkt deelnemen noch onderwijs of een opleiding volgen**; de desbetreffende resultaten kunnen voor beleidsontwikkeling en wederzijds leren op dit gebied worden gebruikt;
- **met steun van het Progress-programma, een nieuw wederzijds leerprogramma voor Europese openbare diensten voor de arbeidsvoorziening (2010) invoeren**, om hen te helpen jongeren te bereiken en hun meer gespecialiseerde diensten aan te bieden. In het kader van dit programma zal worden bepaald wat de belangrijkste elementen van goede praktijken in openbare diensten voor de arbeidsvoorziening zijn, en zal de uitwisseling van deze praktijken worden bevorderd;
- **de bilaterale en de regionale dialoog over beleidsmaatregelen inzake jeugdwerkgelegenheid intensiveren** met de strategische partners van de EU en de buurlanden van de EU, alsmede in internationale fora, met name de IAO, de OESO en de G20;
- aanmoedigen dat er voor **jonge ondernemers met potentieel via de nieuwe Europese nieuwe Europese Progress-microfinancieringsfaciliteit**³⁷ meer ondersteuning komt. Dit instrument biedt mensen die een eigen onderneming willen oprichten of verder willen ontwikkelen, maar die moeilijk toegang tot de conventionele kredietmarkt krijgen, een betere toegang tot en een grotere beschikbaarheid van microfinanciering. In veel lidstaten zullen jonge micro-ondernemers die microfinanciering uit de microfinancieringsfaciliteit zoeken, eveneens van begeleiding en coaching met steun uit het ESF profiteren.

In het kader van Europa 2020 en de Europese werkgelegenheidsstrategie moeten de lidstaten zich erop richten dat:

- alle jongeren werk krijgen, een vervolgopleiding volgen of dat er activeringsmaatregelen zijn **binnen vier maanden na het verlaten van de school**; dit moet als een "**Jeugdgarantie**" worden aangeboden. Hiertoe wordt lidstaten gevraagd de wettelijke en administratieve belemmeringen op te sporen en weg te nemen die voor jongeren die om andere dan onderwijsredenen inactief zijn, de toegang tot die maatregelen blokkeren. Om die reden zal de ondersteuning van openbare diensten voor de arbeidsvoorziening worden uitgebreid, met gebruikmaking van aan de behoeften van jongeren aangepaste instrumenten;
- een goede **balans tussen rechten op uitkeringen en doelgerichte activeringsmaatregelen** op basis van wederzijdse verplichtingen wordt aangeboden, om te voorkomen dat jongeren, met name de meest kwetsbare onder hen, buiten enig socialebeschermingssstelsel vallen;
- in gesegmenteerde arbeidsmarkten een "**enkel contract**" voor **onbepaalde tijd** wordt ingevoerd, met een voldoende lange proefperiode en een geleidelijke toename van rechten op bescherming, toegang tot opleiding, een leven lang leren en loopbaanbegeleiding voor alle werknemers. Speciaal voor jongeren invoering van minimumlonen en positief gedifferentieerde indirecte loonkosten zodat contracten voor onbepaalde tijd voor jongeren aantrekkelijker worden en segmentering van de arbeidsmarkt wordt tegengegaan, overeenkomstig algemeen gangbare flexizekerheidsbeginselen.

³⁷

www.ec.europa.eu/epmf

6. HET VOLLE POTENTIEEL VAN DE EU-FINANCIERINGSPROGRAMMA'S BENUTTEN

Er bestaan al diverse programma's die de Jeugd in beweging-doelstellingen ondersteunen. Voor onderwijs en opleiding zijn het programma Een leven lang leren (waaronder Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius en Grundtvig), Jeugd in actie, Erasmus Mundus, Tempus en Marie Curie-acties gericht op specifieke doelgroepen. De doelstellingen van deze programma's moeten ambitieuzer en rationeler worden en moeten beter worden afgestemd op de doelstellingen van Jeugd in beweging.

Leerkrachten, opleiders, onderzoekers en jeugdwerkers kunnen op verschillende niveaus als **mobilitetsmultiplicator** fungeren: door jongeren aan te moedigen om aan mobiliteit deel te nemen, de deelnemers voor te bereiden en contact te onderhouden met de gastinstelling, organisatie of onderneming. In de volgende generatie mobiliteitsprogramma's zal de Commissie sterker de nadruk leggen op de mobiliteit van multiplicatoren, zoals leerkrachten en opleiders, om als pleitbezorgers voor mobiliteit te fungeren.

De Commissie zal de mogelijkheid bekijken om **ondernemersmobiliteit** sterker te promoten onder jongeren, met name door de stagemobiliteit binnen Erasmus uit te breiden, onderwijs over ondernemerschap op alle niveaus van het onderwijsstelsel en in het EIT te bevorderen, de deelname van bedrijven aan Marie Curie-acties te stimuleren en het initiatief "**Erasmus voor jonge ondernemers**" te ondersteunen.

Deze programma's kunnen echter niet aan alle aanvragen tegemoetkomen. Daarom moet **de financiering uit verschillende bronnen gekoppeld worden** en is **een bredere inzet** nodig van de publieke instanties, maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven en anderen die de doelstellingen van Jeugd in beweging ondersteunen.

Het **Europees Sociaal Fonds** (ESF) biedt jongeren veel hulp. Het is het belangrijkste financiële instrument van de EU om jeugdwerkgelegenheid, het ondernemerschap en de leermobiliteit van jonge werknemers te ondersteunen, vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen en het vaardigheidsniveau te verbeteren. Een derde van de tien miljoen ESF-begunstigden die elk jaar steun ontvangen, zijn jongeren en ongeveer 60% van de totale ESF-begroting van 75 miljard euro voor 2007-2013 plus de nationale medefinanciering, komt bij jongeren terecht. Het ESF verleent ook veel steun voor de hervormingen van de onderwijs- en opleidingsstelsels in de lidstaten en deelname aan een leven lang leren, in de vorm van een bijdrage van 20,7 miljard euro.

Niettemin moet het potentieel van het **ESF worden gemaximaliseerd**, gezien de drastische verslechtering van de situatie van jongeren sinds de oprichting van de ESF-programma's. Daarom zal de Commissie een inventarisatie van de huidige ESF-maatregelen uitvoeren en vervolgens samen met de lidstaten de belangrijkste streefmaatregelen en beleidsmaatregelen in kaart brengen die dringend ESF-steun moeten ontvangen. Dit zal gebeuren via de ESF-verslaglegging en het multilaterale toezicht van Europa 2020. Verder moet er meer worden gedaan aan bewustmaking, zodat jongeren optimaal gebruik kunnen maken van de mogelijkheden die het ESF te bieden heeft.

De Commissie zal samen met de lidstaten en de regio's nagaan hoe de jeugdwerkgelegenheid, onderwijsmogelijkheden en de infrastructuur van het hoger onderwijs beter kunnen worden ondersteund via andere structuur- en cohesiefondsen, met name het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling. Daarnaast zal vaker een beroep worden gedaan op Progress en de

nieuwe Europese microfinancieringsfaciliteit, en eveneens op nationale en regionale financiering.

De Commissie onderzoekt ook, in samenwerking met de Europese Investeringsbank, de mogelijkheid om op EU-niveau een **studiefinancieringsvoorziening** op te zetten, in aanvulling op regelingen van lidstaten. De beschikbaarheid van studieleningen voor jongeren zou kunnen worden vergroot en kan bijdragen tot meer grensoverschrijdende mobiliteit op het gebied van onderwijs, met inbegrip van de mogelijkheid voor studenten om een studie volledig in het buitenland te volgen. Er moet voor worden gezorgd dat dit geschiedt als aanvulling op bestaande EU-programma's voor onderwijs en opleiding. Momenteel wordt een studie verricht waarvan de resultaten worden verwacht voor 2011.

De Commissie heeft in haar recent goedgekeurde mededeling "Een digitale agenda voor Europa"³⁸ aangekondigd dat zij maatregelen voor een "eenvoudige en snelle" toegang tot EU-onderzoeksfondsen voor ICT zal voorstellen, zodat deze voor het mkb en jonge onderzoekers aantrekkelijker worden.

Bestaande onderwijs- en opleidingsprogramma's worden op een gecoördineerde wijze **herzien**, zodat binnen het financieel kader voor de periode na 2013 dat de Jeugd in bewegingstrategie ondersteunt, een **geïntegreerde benadering** wordt ontwikkeld. Het doel is om voor alle jongeren in Europa **in ruimere mate leer- en mobiliteitsmogelijkheden te ondersteunen alsook de modernisering van onderwijs- en opleidingsstelsels en de ontwikkeling van de jongerensector**, met name door middel van grensoverschrijdende en internationale samenwerkingsprojecten en netwerken. Dit houdt onder meer in dat er onderwijspartnerschappen in het leven worden geroepen, capaciteitbevorderende maatregelen worden getroffen, een internationale beleidsdialoog wordt gevoerd en dat Europa als een aantrekkelijke bestemming voor studie en onderzoek wordt gepromoot.

De Commissie zal in september 2010 **een openbare raadpleging houden**, zodat alle belanghebbenden hun standpunt over de toekomstige onderwijs- en opleidingsprogramma's kenbaar kunnen maken. Zij komt in 2011 met voorstellen.

Tijdens de volgende programmeringsperiode zal de **steun uit het ESF** nog meer moeten worden gerelateerd aan de beleidsprioriteiten van de geïntegreerde richtsnoeren en de EU en van nationale werkgelegenheids- en onderwijsdoelstellingen van Europa 2020.

Belangrijkste nieuwe maatregelen:

- Gelet op het toenemende belang van dit onderwerp onderzoeken de Commissie en de lidstaten de mogelijkheid van interventies uit het ESF, en doen zij **een voorstel om mensen meer bewust te maken van het potentieel van het ESF en dit zo veel mogelijk in te zetten** voor de ondersteuning van jongeren.
- **De lidstaten moeten ervoor zorgen dat het ESF jongeren zo snel mogelijk ondersteuning biedt** en ertoe bijdraagt dat de Europa 2020-doelstellingen spoedig worden bereikt. De Commissie zal goede praktijken voor het efficiënte gebruik van gelden in kaart brengen zodat arbeidskansen voor jongeren worden vergroot, en zich ervoor inzetten dat deze praktijken op grotere schaal in de programma's van de lidstaten worden toegepast.
- **Herziening van alle relevante EU-programma's** ter bevordering van mobiliteit bij het leren en in het onderwijs, met inbegrip van een openbare raadpleging van belanghebbenden, die in september 2010 van start gaat, en voorstellen voor het nieuwe financiële kader in 2011.

³⁸ COM(2010) 245.

- **Haalbaarheidsstudie om na te gaan of in aanvulling op de regelingen van de lidstaten een studiefinancieringsfaciliteit op EU-niveau in het leven kan worden geroepen**, in samenwerking met de EIB en andere financiële instellingen, zodat grensoverschrijdende mobiliteit van studenten wordt vergroot en jongeren betere toegang tot hoger onderwijs krijgen. De resultaten van een haalbaarheidsstudie worden verwacht in 2011.

7. REGELINGEN VOOR TOEZICHT EN RAPPORTAGE

De Commissie en de lidstaten moeten samenwerken aan de follow-up van het Jeugd in beweging-initiatief in het kader van de follow-up van de Europa 2020-strategie, de bestaande regelingen van het strategisch kader voor Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding (ET2020), de Europese werkgelegenheidsstrategie en de EU-jeugdstrategie³⁹. De nieuwe **geïntegreerde richtsnoeren**, met name de richtsnoeren voor het werkgelegenheidsbeleid, vormen het kader voor gecoördineerde beleidsmaatregelen, die grotendeels de verantwoordelijkheid van de lidstaten zijn. De Commissie zal de lidstaten ondersteunen in het formuleren en uitvoeren van maatregelen met behulp van **financiering** en de **open coördinatiemethoden**, met name door vaker gebruik te maken van **wederzijdse leerprocessen** en **intercollegiale toetsing** met nationale regeringen, regionale en lokale beleidsmakers en andere belanghebbenden en mensen uit de praktijk, alsmede door regelmatig toezicht op en samenwerking inzake de ESF-programma's.

De in deze mededeling aangekondigde acties zullen **mettertijd worden geëvalueerd en geactualiseerd**, tegen de streefdatum van 2020.

8. VOORLICHTINGSCAMPAGNE

De Commissie zal in 2010 een **voorlichtingscampagne** starten om het Jeugd in beweging-initiatief de komende tien jaar te ondersteunen. De campagne omvat onder andere een specifieke **bewustmakings- en mobilisatieactie voor jeugdwerkgelegenheid** in 2011 voor jongeren en belanghebbenden op de arbeidsmarkt in de lidstaten, om de nationale en EU-inspanningen te richten op het keren van de trends van de jongerenwerkloosheid en jongeren aan te moedigen mogelijkheden aan te grijpen. Nationale en regionale instanties, het bedrijfsleven, met name het mkb, en andere belangrijke belanghebbenden zullen actief bij de campagne worden betrokken.

9. CONCLUSIE

Het kerninitiatief van Europa 2020, Jeugd in Beweging, stelt jongeren centraal op de agenda van de EU om een economie te ontwikkelen die is gebaseerd op kennis, onderzoek en innovatie, een hoog onderwijs- en vaardigheidsniveau dat aansluit op de behoeften van de arbeidsmarkt, flexibiliteit en creativiteit, inclusieve arbeidsmarkten en actieve deelname aan de maatschappij. De toekomstige welvaart van Europa is afhankelijk van al deze factoren. Er is dringend actie nodig van de lidstaten en zo nodig van de kandidaatlidstaten, niet alleen op nationaal en regionaal niveau maar ook op EU-niveau, om de in deze mededeling beschreven uitdagingen voor jongeren het hoofd te bieden en ervoor te zorgen dat de onderwijs- en opleidingsstelsels, evenals de arbeidsmarktstructuren, zijn toegerust voor economisch herstel in de verdere toekomst. Omdat de uitdagingen voor de EU voor de hele wereld gelden,

³⁹ COM(2009) 200.

moeten de dialoog, uitwisseling en samenwerking met de buitenlandse partners van de EU worden gestimuleerd. Het initiatief rekent op de steun van de andere Europese instellingen en de actieve betrokkenheid van alle belanghebbenden met het oog op het welslagen ervan.